

Национална Художествена Академия
Факултет „Приложни изкуства”
Катедра „Мода”

Мария Петре Кертакова

„Концептуални измерения на историческия костюм от XIX век и неговата импликация в съвременната мода”

Дисертация (Том 1)

за получаване на научно-образователната степен „доктор”

Специалност: 05.08.04.

„Изкуствознание и изобразително изкуство”

Научен ръководител:
Доц. д-р Яна Костадинова

София, 2014 г.

Комисия за оценка и официална докторска защита:

Претседател:

Проф. д.н. Любомир Димчев Стойков, Редовен професор, Доктор на науките на катедра „Мода” към Националната художествена академия по научните дисциплини: „Теория на модата” „Модата като изкуство и творчество” „Мода, медии, маркетинг и реклама” и „Модата като спектакъл”. Председател на Академията за мода; Председател на Българската конфедерация за връзки с обществеността; Главен редактор на сп. „Медии и обществени комуникации”; Главен редактор на онлайн сп. “Fashion Lifestyle magazine”; Член на американското дружество за връзки с обществеността (PRSA); Член на Метрополитън мюзийм (Ню Йорк); Член на Съюза на българските журналисти; Почетен председател на Българската академична асоциация за комуникации.

Членове:

Ментор – Член: Доцент. д.н. Яна Костадинова, специалност „Сценография”, Доцент, Доктор на науките на катедра „Мода” към Националната художествена академия, научни дисциплини: „История на костюма”; „Стил и мода”.

Член: Проф. д.н. Румен Райчев, Редовен професор, Доктор на науките, катедра „Изкуствознание” към Националната художествена академия, научни дисциплини „История и теория на дизайн”, „Цветознание”.

Член: Доц. д.изк. Незабравка Иванова, Доцент, Доктор на науките на катедра „Изкуствознание” към Националната художествена академия, научни дисциплини „История и теория на дизайн”, „Теоретични основи за разработка и защита на дисертационен труд”, „Организация и управление на учебно-научната дейност”.

Член: Доц. д.н. Йорданка Николова Чернаева, Доцент, Доктор на науките на катедра „Мода” към Националната художествена академия, научна дисциплина „Изкуствознание”, специалност „Мода”.

Научно поле: 05.08.04. Изкуствознание и изобразително изкуство

Научна област: 8.2. Изобразително изкуство

Научна степен: Доктор по философия 050804 Изкуствознание (История и теория на изкуството и визуалните изкуства) и професионална област 8.2. Визуални изкуства

Официално завършен и доставен дисертационен труд: 30.04.2014 година

Официална докторска защита: 20.03.2015 година (София, Р. България)

Дата на промоция: 08.11.2015 година (Щип, Р. Македония)

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
----------------	---

ПЪРВА ГЛАВА

1. Критичен преглед на литературата посветена на развитието на модата и модния костюм през XIX век. Определяне на термина „импликация” и „концептуални измерения”. Преглед на трудовете по теоретични проблеми на модата.....	15
---	----

1.1. Импликацията в модния костюм и концептуалните измерения в понятийния апарат, използван при изследването на тенденциите в развитието на модата и модния костюм. Основни теоретични аспекти.....	15
---	----

1.2. Изводи по първа глава.....	40
---------------------------------	----

ВТОРА ГЛАВА

2. Модата през XIX век – от „Великата френска буржоазна революция” до бурната красота на „Belle époque”.....	43
--	----

2.1. Анализ на развитието на модата и модния костюм през XIX век.....	43
---	----

2.1.1. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на „Великата френска буржоазна революция” (1789-1795).....	43
---	----

2.1.1.1. Обща характеристика на периода.....	43
--	----

2.1.1.2. Характеристики на френския моден костюм през епохата на Великата френска буржоазна революция	44
---	----

2.1.1.3. Развитието на мъжкия костюм.....	46
---	----

2.1.1.4. Развитие на дамския костюм.....	50
--	----

2.1.2. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Директория” (1795-1799).....	53
---	----

2.1.2.1. Обща характеристика на периода.....	53
--	----

2.1.2.2. Развитието на мъжкия костюм.....	54
---	----

2.1.2.3. Развитието на дамския костюм.....	55
--	----

2.1.2.4. Стилистиката на „Incroyables” и „Merveilleuses”.....	58
---	----

2.1.3. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Консулство” (1799-1804).....	65
---	----

2.1.3.1. Обща характеристика на периода.....	65
--	----

2.1.3.2. Развитието на мъжкия костюм.....	67
---	----

2.1.3.3. Развитието на дамския костюм.....	71
--	----

2.1.4. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Първа империя” (1804-1814) – стил „Ампир”	76
2.1.4.1. Обща характеристика на периода.....	76
2.1.4.2. Развитието на мъжкия костюм.....	79
2.1.4.3. Развитието на дамския костюм.....	81
2.1.5. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Рестаурация” (1814-1830)	87
2.1.5.1. Обща характеристика за периода.....	87
2.1.5.2. Развитието на мъжкия костюм.....	90
2.1.5.3. Развитието на дамския костюм.....	92
2.1.6. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Романтизъм” (1830-1850)	95
2.1.6.1. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода Романтизъм през 1830-те години	95
2.1.6.1.1. Обща характеристика на периода.....	95
2.1.6.1.2. Развитието на мъжкия костюм.....	97
2.1.6.1.3. Развитието на дамския костюм.....	100
2.1.6.2. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода Романтизъм през 1840-те години	104
2.1.6.2.1. Обща характеристика на периода.....	104
2.1.6.2.2. Развитието на мъжкия костюм.....	105
2.1.6.2.3. Развитието на дамския костюм.....	106
2.1.6.3. Настъпването на ерата на кринолина в дамската мода през XIX век	110
2.1.6.4. Първите крачки за еманципация на дамското облекло. Влиянието на Жорж Санд в модата на френското общество ..	112
2.1.7. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Второ Рококо” (1850-1870)	113
2.1.7.1. Обща характеристика на периода.....	113
2.1.7.2. Развитието на мъжкия костюм.....	114
2.1.7.3. Развитието на дамския костюм.....	117
2.1.7.4. „Haute couture” и появата на масовото производство. Универсалните магазини.....	122
2.1.7.5. Исторически очерк за дейността на Чарлз Фредерик Уърт и заслугите му за развитието на висшата мода.....	124
2.1.7.6. Популяризиране на идеите за рационализиране на дамското облекло – „Bloomers”.....	136

2.1.8. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Позитивизъм” (1870-1890).....	137
2.1.8.1. Обща характеристика на периода.....	137
2.1.8.2. Развитието на мъжкия костюм.....	139
2.1.8.3. Развитието на дамския костюм.....	140
2.1.9. Анализ на развитието на модата и модния костюм по време на периода „Модерн” (1890-1914).....	148
2.1.9.1. Обща характеристика на периода.....	148
2.1.9.2. Развитието на мъжкия костюм.....	149
2.1.9.3. Развитието на дамския костюм.....	150
2.1.9.4. „Модерн” – продължаване на идеите за еманципация на дамския костюм.....	152
2.1.10. Анализ на развитието на детската мода през XIX век.....	155
2.2. Изводи по втора глава.....	156

ТРЕТА ГЛАВА

3. Анализ на най-сполучливите модни колекции и модели по отношение на прилагане на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в практиката на моделиерите на дамската мода в началото и първото десетилетие на XXI век.....	160
3.1. Обща характеристика на модата в началото и първото десетилетие на XXI век.....	160
3.2. Анализ на колекцията на John Galliano „Les Incroyables” 1984 г., Лондон.....	162
3.3. Анализ на колекцията „Haute couture”, Есен-Зима 1996 г., Париж на John Galliano за „Givenchy”.....	168
3.4. Милениумът и развитието на модните тенденции. Новата граница – новите очаквания. Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2000 година.....	171
3.5. Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2001 година.....	177
3.6. Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2002 година.....	183

3.7.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2003 година.....	192
3.8.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2004 година.....	202
3.9.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2005 година.....	208
3.10.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2006 година.....	212
3.11.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2007 година.....	219
3.12.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2008 година.....	224
3.13.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2009 година.....	233
3.14.	Анализ на най-сполучливите модели и моделиерски практики по отношение на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в развитието на дамската мода през 2010 година.....	249
3.15.	Изводи по трета глава.....	255
4.	Обобщение и заключение.....	259
5.	Декларация за приносите.....	263
5.1.	Научно-теоретични приноси.....	263
5.2.	Приложно-практически приноси.....	264
5.3.	Общометодологични приноси.....	264

6.	Библиография.....	265
6.1.	Списък на използваните нормативни материали по реда на цитирането им в текста.....	265
6.2.	Списък на използваните материали, написани на кирилица по реда на цитирането им в текста.....	265
6.3.	Списък на използваните материали, написани на латиница по реда на цитирането им в текста.....	266
6.4.	Списък на използваните интернет ресурси, дадени по реда на ползването им в текста.....	268

Анотация на дисертацията

Дисертацията *„Концептуални измерения на историческия костюм от XIX век и неговата импликация в съвременната мода“* е посветена на актуалния въпрос как се сътворява образът на съвременния моден дамски костюм, като в него се използват принципите на импликацията на модата от минали епохи – историческия костюм от XIX век в модата, която творят дизайнерите от XXI век.

Още в началото искам да дам определение, за основния операционален термин, който използвам. Под *„импликация“* се разбира: *„процес на казуален трансфер на елементи от познати и съществуващи в различни сфери на науката и производството предмети и/или образци за изграждане на предварително обмислен и приет нов образ на моден костюм или изделие, приложено от определен дизайнер при проектирането на модна колекция“*.

Така импликацията може да се счита като *сбор от знаци, които претърпяват определено смислово изменение в процеса на тяхната вторична употреба*.

Друг операционален термин, който освен импликацията е от съществено значение за труда е *„концептуални измерения“*. Концептуалните измерения се съотнасят с историческите изменения и трансформации в костюма през целия XIX век, които от своя страна завършват процесите по формиране на единния европейски граждански костюм, чието начало се корени в XVI век.

Степента на изученост на импликацията на историческия костюм в съвременната мода като проблематика е минимална, защото работата на отделни фирми и дизайнери е свързана с търговската тайна и с това, че материалът е огромен, разнороден, съсредоточен в различни епохи и източници. Оказва се, че само процесът на импликация може да го свърже в едно цяло и даде възможност за неговия цялостен рационален анализ.

Основните цели на този научен труд са:

Първо – критичен преглед на процеса на модата от XIX век и определяне на опорни и характерни елементи, както вариационни, така и стационарни, които определят обществения идеал за красота, изразен с помощта на модния дамски костюм за всеки определен период от анализираната епоха.

Второ – да се покаже как водещите дизайнери от първото десетилетие на XXI век използват натрупания исторически материал от целия XIX век в своята творческа практика.

Обект на изследване са основните, формиращи образа черти на модата от XIX век.

Предмет на изследване е импликацията на тези концептуални измерения в работата на водещите дизайнери през първото десетилетие на XXI век.

Теоретико-методологичните основи, използвани при изследването са главно методите на изкуствознанието при определяне на иконографията на модния образ. Поради това, че модата има разнообразни проявления са използвани и кроскултурни методи на изследване. Тук имам предвид привличането на определени дялове от социологията, структурния и системния анализ.

Дисертацията е с общ обем от 503 страници и е поделена на 2 тома:

Том 1 – Текст от 270 страници и

Том 2 – Приложения от 233 страници с 588 илюстрации

Същността на работата, представена в Том 1 е изведена във Въведение, 3 глави, изложени според вътрешната логика на въпросите, които се третира в тях, Обобщение и заключение, Декларация за приносите и Библиография.

В първата глава, която е своеобразна теоретична рамка на въпроса **„Импликацията в модния костюм – история на въпроса и преглед на литературата”**, подробно са анализирани термините, свързани с импликацията и е прегледана достъпната литература, свързана с теорията и историята на модата от изучените периоди. Дадено е определение за процеса на импликацията, разгледани са неговите същностни черти и тяхното конкретно проявяване в работата на съвременните дизайнери, като Галиано, Маккуин, Готие и други, които днес са основните имена в тази област.

От теоретичните трудове най-напред съм разгледала текстовете на проф. Любомир Стойков, и главно ония, които са свързани с теоретичните въпроси в областта на модата. Разгледани са и критично са анализирани трудовете на Барт Зелинг, Жеври, Буше, Браун, а също така тия на Мерцалова, Дудникова, Каминская и Ермилова – като по този начин е проработена цялата значима световна литература по въпроса.

От направените в края на първа глава изводи, най-важният е, че анализираната литература по психология на модата, семиотика, символика, информационно-знакови системи и изкуствознание показва, че за да се разберат принципите на формиране на модния костюм хората, които се занимават основно с неговото проектиране, се сблъскват с проблема за съчетаемостта на много нива, като имат нужда от мощен обобщаващ инструментариум. Такъв откриваме в **принципа на импликацията** – взаимстване на готови, познати и апробирани елементи, от които се правят нови, неизвестни и неапробирани модни костюми, които с механизмите на масовата комуникация се внедряват първоначално в съзнанието, а след това и в практиката на потребителя. Има зони на относителен застои при употребата на този принцип, където трябва да бъдат гарантирани приемствеността и стабилността, а има и зони, например на младежкия и спортния костюм, които трябва да носят максимална и разнородна информация. При тяхното проектиране и изпълнение, най-добре се виждат успехите при употребата на импликацията като метод за създаване на модния костюм.

Във втора глава „Модата през XIX век – от Великата френската буржоазна революция до бурната красота на „Belle époque” с уточнена хронология и в строго съобразен с нея ред, са анализирани различните модни периоди и подпериоди, определени са структурните и визуалните им характеристики, които са съотнесени с нивото на развитието на техниката в различните клонове от индустрията, свързана с производството на облеклото, както и търговията с него. Анализирани са идеите за обществени идеали, техните иконографски схеми, пречупени през конкретните модни облекла на мъжкия и дамския моден костюм за съответният период.

Когато анализирам тенденциите на съответната мода през XIX век, аз се спирам подробно на методите за формообразуването на модния костюм, но тук искам да подчертая, че за целия XIX век могат да се посочат следните основни формообразуващи етапи:

1. Костюмът по време на **„Революционния период”**, сложил ново начало в историята на модата (1789-1795);
2. Костюмът по време на **„Директорията”** (1795-1799). Стилистиката на **„Incroyables”** („Невероятните”) и **„Merveilleuses”** („Прекрасните”) като проява на първата младежка европейска автохтонна контракултура;
3. Костюмът по време на периода **„Консулство”** (1799-1804);

4. Антикизиращият, оформен под влияние на античността костюм, с древногръцки и древноримски елементи, по време на периода **„Първа Империя” (1804-1814)**, познат като костюм в стил **„Ампир”**;
5. Модният костюм по време на периода **„Рестаурация” (1814-1830)**;
6. Костюмът в стил **„Романтизъм” („Бидермайер”; 1830-1850)**, включващ емблематичния за XIX век „кринолин” от 40-те, 50-те и 60-те години;
7. Костюмът, възродил старите практики и принципи на формообразуване и изграждане, повлияни от разкоша на стила рококо от XVIII век, познат отново като костюм в стил **„Второ рококо” (1850-1870)**;
8. Костюмът „колан” (ръкавица, прилепнала по тялото) с „тюрнюр” от 70-те и 80-те години, познат като костюм в стил **„Позитивизъм” (1870-1890)**;
9. Костюмът в стил **„Модерн” (1890-1914)**.

Във всички тях е търсена възможността и потенциалът за импликация, като една от основните задачи на този труд.

Разгледани са също така влиянието на литературата по мода и костюм, както и модните списания от тази епоха за развитието на стила и образите, които модният костюм въвежда в обществото. Тук под внимание се взема и социалната база на носителите на най-новите през този век тенденции.

От направените изводи, най-важният е, че: за първата половина на века по-характерни са еволюционните изменения в модата. Първенството в прилагане и разпространяване на модата се дължи на едрата и отчасти на средната буржоазия, намиращи се в относително съперничество с дворянството.

Главните модни тенденции през втората половина на века се разделят на два големи дяла по отношение на идеалите на обществото и намирането на техните модни еквиваленти. Те са въплътени в такива елементи като, формата на силуета и стремежа да се премине от кринолина, където силуетът е неизменяем, към по-малко обемните силуетни решения, които предлага турнюрът. Развитието на промишлеността предлага нови материали – по-леки и по-удобни, което позволява дрехите да бъдат по-олекотени, а развитието на химията води до производството на нови багрила, които обогатяват палитрата на модните цветове.

В историята на модата през разглеждания период се появяват и жени моделиери, работещи заедно с мъжете. Като значими имена може да посочим това на мадам Пакен – първата, която прокарва пътя на жените в модния бизнес. Втората жена, е художничката-

моделиер мадам Вионе. Този период е и с най-голям импликационен потенциал при разработване на съвременни идеи за обществения моден идеал.

В третата глава с помощта на методите на компаративния анализ е направен критичен обзор на най-емблематичните дизайнери и техните модни дефилета, свързани по един или друг начин с историческия костюм от XIX век.

Спряла съм се на най-известните и успешни имена от модата в Европа, по-скоро на дизайнери, основно занимаващи се с „от кутюр“, поради това, че тази мода е единствената, която си служи с богат избор от историческо наследство, нестандартни материи и модели, които въпреки етикета „съвременни“, свободно могат да станат експонати във всеки музей за история на модата. Не са пренебрегнати и значимите „прет-а-потре“ дефилетата. Подробно е анализирано и творчеството на дизайнери, които третираат модата като изкуство, въпреки че не творят в областта на „от кутюр“.

В началото на тази глава подробно, заради важността им за развитието на днешната мода, е разгледано и задълбочено анализирано дипломното ревю на Джон Галиано наречено „*Les Incroyables*“ от 1984 г., представено в Лондон. Тази колекция е избрана, защото е рядка и емблематична, понеже се отнася за категория мода, която за първи път се появява през XIX век. Това е дефиле, което превръща Галиано в световно известен дизайнер и е колекцията, която може да се нарече „възраждане“ на „Енкроябъл и Мервейоз“ от XIX век.

Анализирана е и колекцията на Джон Галиано за „*Givenchy*“ – показ на „*Колекция висша мода Есен/Зима 1996*“ в Париж. Разглежда се по какъв начин Галиано „пресъздава“ първоначалната си идея, започната още през 1984 г., но сега много по-обмислена и задълбочено разработена. Проучва се по какъв начин се развива креативният капацитет на дизайнера и визията му за пресъздаване на историческия костюм от XIX в XX век.

През периода 2000-2010, отделно за всяка година, се разглеждат най-характерните европейски модни дефилета, както от областта на „*висшата мода*“, така и на „*прет-а-порте*“ модата. Прави се сравнителен анализ, както на целия костюм, така и на отделни части от него, на стила, прическите, аксесоарите, като са издирени и сравнени съответните първоизточници от XIX век. Дизайнерите, чиито произведения са анализирани са: *Christian Dior, Jean Paul Gauthier, Christian Lacroix, Givenchy, John Galliano, Alexander McQueen, Vivian Westwood, Valentino, Chanel, Dolce and Gabbana, Yoji Yamamoto.*

Въз основа на този анализ на първото десетилетие на модата през XXI век е направено цялостно обобщаване за процесите на импликация, които майсторите на „haute couture” и „prêt-à-porter” използват при своето творчество, като **в заключение може да се направят следните изводи:**

В модните художествени форми, тенденции и мотиви визуалните импликации от модата на XIX век са съществена концептуална отправна точка, която държи зрителя с това, че той вижда познати елементи, с които да прочете, разшифрова и разбере непознатото и новото в областта на модата през XXI век. Тя също е засегната от гигантския скок по пътя към отричане или отказване от същностни естетически принципи или от радикалното скъсване с традиционния художествено-изобразителен език на миналия XX век.

Това, което започва да бъде третирано не като изящно или приложно изкуство, а като „арт-практика”, „арт-проект”, „арт-производство” се отчита като отказ от главните естетически принципи на изкуството – мимезис, символиката и художествената образност, като може да се каже, че модата остава една от малкото области на креативната човешка дейност, в която тези признаци се запазват, независимо, че модния образ и дрехата „от кутюр” не може изцяло да се запази от уловките на симулакрума. Опитите за анализ на неговото присъствие се натъкват на противодействието на различни нефигуративни практики. Импликациите са именно онези маркери на действие и състояние, които позволяват производството на фантазми да се сблъска с необходимостта те да имат материална форма, да са съобразени с анатомията и физиологията на човека, да отговарят на неговите общи и специални потребности за красота в обективния и предметен свят, който той обитава и през XXI век.

За да завърша с изводите и обобщенията на изследванията ми в областта на художествената импликация ще кажа и това, че тя, като цяло, се оказва изключително мощен метод, който позволява на дизайнерите, независимо в коя област на модата работят, да ползват както целия исторически опит, така и най-добрите постижения от работата на предшестващите ги в историята колеги, за благото и намирането на общия идеал за красота и хармония.

Ще завърша своя доклад като кажа, че **главният принос на моят научен труд се състои в това** – позволява да се въведе импликацията като нов принципен инструмент за анализ на модния образ в процеса на създаване на съвременен моден дамски и мъжки костюм, както в областта на „от кутюр”, така и на „прет-а-порте”, което е важна стъпка в разбиранията на тенденциите за съвременната теория и практика на модата.

ПЪРВА ГЛАВА

1. Критичен преглед на литературата посветена на развитието на модата и модния костюм през XIX век. Определяне на термина „импликация” и „концептуални измерения”. Преглед на трудовете по теоретични проблеми на модата.

1.1. Импликацията в модния костюм и концептуалните измерения в понятийния апарат, използван при изследването на тенденциите в развитието на модата и модния костюм. Основни теоретични аспекти.

*„Обличането. Хората просто не го правят вече.
Ние трябва да променим това”*
– Джон Галиано

[...]

1.2. Изводи по първа глава

Във връзка с анализираната многобройна литература – книги, статии и изображения на облекла, а също така и с разглежданите модни тенденции, могат да се направят следните по-главни изводи:

1. Забелязва се, че в историята на модата действат фактори, които могат да се разделят на две главни групи – производствено-технологични и дифузно-алеаторни. Първата група дават реален израз на материите, материалите и технологията за овеществяване на идеите, свързани с концептуалните измерения.
2. Производствено-технологичните фактори правят модата зрима, а дрехите, които носят хората, подлежат на съхраняване, описание и анализ. Втората група фактори, наречени дифузно-алеаторни, като правило нямат конкретни измерители. Те са част от творческата сфера и най-често са формулирани като философия за облеклото и се изразяват в оформянето на трудноизмерима величина, каквато е модата (с многобройните дефиниции за нея).
3. Изобразителното изкуство и модата се преплитат много тясно в областта на създаване на образа. Всички изкуства съсредоточават своите усилия върху

човека. Пробивът в едно от тях (независимо кое) дава задължително отражение и в модата, а тя пък от своя страна го легитимира и му дава живот като такова, изразено в материалната обвивка обкръжаваща човека. От своя страна модата е и непосредствено свързана с пазара и с икономическите проблеми при проектирането, производството и продажбата на дрехи. Поради това тя е принудена непрекъснато да предлага новости. Импликацията както и концептуалните измерения са тези инструменти, които я снабдяват с богатство от образи и идеи, които постоянно да се обновяват.

4. Многообразието и философската незвъзможност за спиране на процеса прави както концептуалните измерения, така и импликацията сравнително трудна за откриване, но усилията на учените преди ХХІ век логично водят до такава постановка на въпроса за импликацията и концептуалните измерения в модата, с която ще се занимавам в следващите глави от моята докторска дисертация.
5. Теоретичната рамка на импликацията е изключително широка и не е стеснена от никакви времеви граници или стилкови ограничения. Това позволява импликацията, разглеждана в комплекс с концептуалните измерения, да бъде използвана като един от най-гъвкавите инструменти при проектиране на модната дреха. В практическо отношение няма граници, които да не могат да бъдат превзети или заобиколени. Всичко опира до това каква е идеята, какво е посланието, скрито в модната дреха, и как това послание се приема от хората. Дали го възхваляват (официалната и корпоративната мода), дали са по-загрижени за напредъка в модната индустрия („haute couture”), дали ползват богатата на цивилизацията скрити в модата, представена като „prêt-à-porter”, или пък му се противопоставят (модата на младежката конта-култура и анти-модата).
6. Импликацията на елементи от мъжкия и дамския костюм на модата от ХІХ в. в модата от ХХІ в., разбира се, не започва автономно и сама за себе си. Тя се опира най-вече на завоеванията в областта на човешките права, където огромен пробив прави Великата френска буржоазна революция. Тя създава юридически прецеденти, върху които се градят менталната и материалната основа на изграждането на модния костюм на следващите няколко десетилетия през ХІХ век. Концептуалните измерения се съотнасят и с историческите изменения, които от своя страна завършват процесите по формиране на единния европейски граждански костюм, чието начало се корени в ХVІ век. Погледнато от гледна точка на импликацията и на концептуалните измерения, това е времето на

натрупване на образци, на закрепяне и развитие на символната основа в облеклото, на опита на европейца да получи дрехи, които да са включени като постижение в неговата всекидневна практика.

7. Анализиранията литература по психология и теория на модата, по семиотика, символика, информационно-знакови системи и изкуствознание показва, че за да разберат принципите на формиране на модния костюм хората, които се занимават основно с неговото проектиране, се сблъскват с проблема за съчетаемостта на много нива. Един от най-мощните инструменти е принципът на импликацията – взаимстване на готови, познати и апробирани елементи, от които се правят нови, неизвестни и неапробирани модни костюми, които с механизмите на масовата комуникация и с тези на концептуалните измерения се внедряват първоначално в съзнанието, а след това и в практиката на потребителите.

ВТОРА ГЛАВА

2. Модата през XIX век – от „Великата френска буржоазна революция” до бурната красота на „Belle époque”

2.1. Анализ на развитието на модата и модния костюм през XIX век

*„Блажество бе да бъдеш жив в онази сутрин.
Да бъдеш млад, бе истински рай!”*

– стих на Уърдсворт, посветен на Френската буржоазна революция

[...]

2.2. Изводи по втора глава

На базата на импликацията на различните елементи в дамската и мъжката мода през XIX век, могат да бъдат направени следните изводи и обобщения:

1. През този период основната форма на образуването на дрехите, която лимитира образа на мъжката и дамската мода, е линията на тялото. Именно формата на тялото с неговия външен вид и оформяне са видимият продукт, който отговаря на естетическия идеал за красота. Всичко е пренесено в служене пред олтара на красотата.

2. Една от основните идеи е да се следват политическите влияния, но модата вече не е толкова често сменяна, както по време на Великата френска буржоазна революция. Измененията сега са много по-разтегнати във времето и са много по-плавни. Естетическият идеал може да приеме такива жертви, като общата деформация на тялото, изразена в частност при деформирането на неговите линии и обеми. Това не се счита за неправилно. Напротив – моделиерите упорито работят над конструкцията на дрехите, която върви към усложняване.
3. Научно-техническата революция осъществява своите открития и ги внедрява в заводски технологии. Производството на платове и аксесоари има необходимите ресурси, суровини и механични мощности за задоволяване на различни потребителски групи. Ценовите разлики са огромни и дават възможност на населението като цяло да бъде облечено в подходящи дрехи.
4. Естетическите идеали през този век няколко пъти водят до крупни изменения, но без революционни промени. Може да се каже, че за първата половина на века по-характерни са еволюционните изменения в модата. Първенството в прилагане и разпространяване на модата се държи от едрата (отчасти и от средната) буржоазия, намиращи се в относително съперничество с аристокрацията.
5. Мъжката мода бележи тенденция към равновесие и „успокоеност“ на силуета, като основно се променя конструкцията на ръкава на мъжката дреха. Генерално се сменя визията – пищността на мъжкия костюм, която в сравнение с костюма от XVIII в., е окончателно загубена между 30-те и 40-те години на XIX век. В обществото са намерени необходимите по вид и функция костюми за мъжете, принадлежащи към различни класи или социални прослойки. Основата на мъжкия делови костюм е намерена и усъвършенствана в Лондон. Парижката мода окончателно запазва за себе си ролята на победител в областта на дамския моден костюм, която роля тя успешно поддържа до края на 80-те години на XX век.
6. Втората половина на века е времето, когато се появяват резултатите от научно-техническата революция. Силата на парата е овладяна, което води до разцвет на железопътния и морския транспорт. Това разширява възможностите на търговията, както с платове, така и с готови изделия. Локалните модни граници са нарушени, размити и гражданската мода утвърждава своя превес над фолклорната. През този период се появяват и много нови технологии за шев, свързани с появата на изобретената от Зингер механична шевна машина.

7. Главните модни тенденции през втората половина на века се разделят на два големи дяла по отношение на идеалите на обществото и намирането на техните модни еквиваленти. Те са въплътени в такива характерни елементи, като формата на силуета и стремежа да се премине от огромните и твърди кринолини, където силуетът е неизменяем, към по-малко обемните силуетни решения, които предлага турнюрът. Развитието на различни клонове на промишлеността предлага нови материали – по-леки и по-удобни, което позволява дрехите да бъдат по-олекотени, а развитието на химията води до производство на нови багрила, които обогатяват палитрата от модни цветове.
8. Капиталистическият начин на производство разделя модата на два ясно обособени клона – мода за богатите елити на обществото, наречена „haute couture” („от кутюр”) и мода за широките слоеве от населението, наречена „prêt-à-porter” („прет-а-порте”). От една страна възниква професията на модния шивач, на моделиера, който предлага собствени модели и влияе върху развитието на модата, а от друга страна огромно количество хора започват да се интересуват от модно облекло и да заделят пари за купуване, не просто само на облекло, а за купуване на модно облекло, аксесоари и обувки.
9. В историята на модата през разглеждания период се появяват и жени моделиери, които успешно работят заедно с мъжете. Като едно от най-значимите имена от това време може да бъде посочено това на мадам Пакен – вобщо първата жена, която прокарва пътя на останалите жени в модния бизнес. Втората жена, която оставя значителна следа и открива веревната кройка е художничката-моделиер мадам Вионе.
10. Развитието на спорта и военното дело водят и до развитие на мъжкия костюм, като тук отново се търсят форми, за които е важно не толкова да са представителни (това се запазва само за върховете на елитите и политическата класа), колкото да са удобни по време на спортуване или по време на трудов процес. Тази тенденция от мъжката мода се прехвърля, макар и крайно внимателно и ограничено и в дамската мода, тъй като със спорт започват да се занимават и жени.
11. През втората половина на XIX век в модата на мъжкия костюм окончателно се утвърждава т.н. „рационален (делови) стил”, който се отличава със следните свои черти: простота и сдържаност, които се проявяват в това, че мъжкия костюм се приема като изделие без излишествата, характерни за предишните периоди.

Подобна линия не само се закрепва, но и дава възможност подобни „рационални костюми“, да се произвеждат масово с индустриални методи на кройка, шев и пазарна реализация. Употребата на черно-бялата фотография в края на XIX в. като илюстрация и рационализациите в печатарската индустрия, както и появата на „лъскави и илюстрирани“ модни списания, ще ускори и задълбочи този процес, като даде възможност на моделиерите, работещи в полето на висшата мода, да станат не просто хора, които изработват нови дрехи, а лидери на общественото мнение в полето на модата. Модата все по-тясно ще се преплита със средствата за масова информация, така че след втората половина на XX в. тя ще се превърне в част от арсенала на идеологическото оръжие. Но основите за този вариант на развитие се създават още в края на XIX век.

12. Детската мода първоначално не бележи огромен прогрес, но вече се забелязва диференциация по полов признак – модата за малките момичета е далеч по-насочена в социализацията им като бъдещи жени – тя принципно следва модата на дамския костюм за възрастни. Лекарите имат решаващо значение за прокарване на здравословните тенденции и в модното облекло. Различните видове спорт, независимо колективни или индивидуални, също започват да упражняват своето влияние в модата на специализираните облекла. Тук се поставя основата на детската мода, на специализираната детска конфекция и на производството на облекло за деца, които ще се развиват през целия XX век, както и през първото десетилетие на XXI век.

ТРЕТА ГЛАВА

3. Анализ на най-сполучливите модни колекции и модели по отношение на прилагане на импликацията и на концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в практиката на моделиерите на дамската мода в началото и първото десетилетие на XXI век

3.1. Обща характеристика на модата в началото и първото десетилетие на XXI век

„Хората рядко забелязват старите дрехи, ако носиш широка усмивка”
– Лий Милдън

[...]

3.15. Изводи по трета глава

Въз основа на този задълбочен анализ на дамската мода в началото и първото десетилетие на XXI век могат да бъдат направени следните обобщения за импликациите, които майсторите на „haute couture” („от кутюр”) и „prêt-à-porter” („прет-а-порте”), използват при своето творчество:

1. Най-изразени са смесванията между периодите „Директория”, „Консулство” и „Ампир” и стилистиката на „Incroyables – Merveilleuses”, дължащо се на късата историческа дистанция между тях и на възможността за постигане на образа, като се използва възможно най-широк диапазон от цветове и материали, с които разполага модният дизайнер.
2. От анализа на модните тенденции през XIX век се вижда, че модата е преди всичко социален феномен, който се изразява главно и преимуществено в облеклото и архитектурата. Разделянето като социален белег също се свързва с видимите признаци и разлики във външния вид на облеклото. Импликациите от тази мода в облеклото от първото десетилетие на XXI век, както показва анализите, превръщат модата в своеобразен епо-социален феномен. Сега модата не е само в облеклото, но и в много други неща – тоест модата се множествява в своя обект, като от трансмодерна се превръща в един от многобройните симулакри, повторена многократно и вариативно при създаване на визията на идеала за красота.
3. Битието на съвременната мода – периодът от 2000 до 2010 г. не само решава въпроса за трансмодерните процеси на симулация в съвременната култура, но и създава своеобразни визуални ориентири в нея. Модата като част от битието на съвременната култура, вече не само се отдалечава от преките нужди за облекло. Този въпрос успешно се решава от конфекцията, но изменя своите небитийни характеристики да се включи като своеобразно ръководство за социума, което изменя природата и структурата на визуалната обвивка на човешкото тяло, в сравнение с класическия и модернисткия период.
4. Липсата на легитимен обединяващ голям исторически разказ позволява на всеки един майстор на висша мода да използва като извор на материал за своето творчество както „кринолина” – като го подхвърли на безброй конструктивни и декоративни модификации, така и „тюрнюра” – като елемент

който съществено влияе при изграждането на обема на съвременния моден дамски костюм през първото десетилетие на ХХІ век.

5. „Реставрация”, „Романтизъм”, „Позитивизъм” и „Модерн” като тенденции и стилове се използват най-често при модните импликации, които се прилагат при модифициране на по-женствени и по-романтични костюми, като романтичният образ се постига с вариране на дължините и обемите. От мъжката историческа мода най-често се използва кройката на предницата на фрака, която остава инвариантен елемент, за разлика от фалдите на фрака, чиято дължина винаги е предмет на творческата намеса.
6. Стремещт на обикновения потребител към зрелищата се използва в пълна сила при създаването на образа на модния костюм, независимо дали дефилетата са „от кутюр” или „прет-а-порте”. Дифузността на импликационните признаци не прави разлика между „празничното и всекидневното”, „високото и низкото”, „уличното и деловото”, „партикулярното и милитерното”. Обилното разнообразие от „видимости”, които обкръжават човека след Милениума са стимулирани от модата. От една страна вещите, които той носи трябва да са съвременни, а от друга страна трябва да има нещо, което да концептуализира идеала. Модата „от кутюр” е онази творческа човешка дейност, която не напуска материалното и визуалното, но в същото време концептуализира духовното. Модата през това десетилетие намира своето ново съединение със знака, като се стреми на тази основа да сближи референта с множествеността на предлаганите идеали, именно с помощта на видимите импликации от ХІХ век, които достатъчно подробно се изследват и сравняват в текста на тази глава.
7. Естетическата активност на подобни импликации, както се вижда от представеното изследване се засилва и от своеобразните аспекти на избора по оста „битийност-инобитийност” на съвременните майстори на висша мода. Значителните направления на модата през ХІХ век, постиженията на модернизма и постмодернизма и различните модни „битки” през ХХ подготвят художествения процес в областта на модата за решенията и постиженията през следващия век. Многочислените импликации на художествената метафоричност в модните дефилета на ХХІ век се виждат като своеобразна визуална квинтесенция на духовните и екзистенциални

въпроси, които човек се опитва да решава в полето на своята духовна и материална култура, в това число и с помощта на модата.

8. В модните художествени форми, тенденции и мотиви визуалните импликации от модата на XIX век са съществена концептуална отправна точка, която държи зрителя с това, че той вижда познати елементи, с които да прочете, разшифрова и разбере непознатото и новото в областта на модата през XXI век. Тя също е засегната от гигантския скок по пътя към отричане или отказване от същностни естетически принципи или от радикалното скъсване с традиционния художествено-изобразителен език. Това, което започва да бъде третирано не като изящно или приложно изкуство, а като „арт-практика”, „арт-проект”, „арт-производство” и пр. се отчита като отказ от главните естетически принципи на изкуството – миметизмът, символиката и художествената образност, като може да се каже, че модата остава една от малкото области на креативната човешка дейност, в която тези признаци се запазват, независимо, че модния образ и дрехата „от кутюр” не може изцяло да се запази от уловките на симулакъра. Опитите за анализ на неговото присъствие се натъкват на противодействието на различни нефигуративни практики. Импликациите са именно онези маркери на действие и състояние, които позволяват производството на фантазми да се сблъска с необходимостта те да имат материална форма, да са съобразени с анатомията и физиологията на човека, да отговарят на неговите общи и специални потребности за красота в обективния и предметен свят, който той обитава и през XXI век.
9. Въз основа на този задълбочен анализ на дамската мода в началото и първото десетилетие на XXI век могат да бъдат направени следните обобщения за импликациите, които майсторите на „от кутюр” и „прет-а-порте” използват при своето творчество:
 - а) миметичните елементи са готовият субстрат, върху който се изгражда модата на XXI век;
 - б) концептуализацията на модни елементи от отминали епохи, позволяват на модата да поднесе изменението на статуса на негативните онтологични стойности в съвременната култура в по-приемлив за човека вид. Съвременната мода в нейните артефакти и смисли не е нещо негативно (или непостижимо), но е нещо съвсем друго, сравнена

с модата от предишните исторически стилове (още повече с класическото изкуство), което изисква други подходи, критерии, начини на възприемане и оценки.

10. Реалността в съвременната култура, в това число и тази, която се асоциира с помощта на модата, сега преимуществено достига първоначално до зрителя от екрана, който все повече измества гланцовите изображения. Вече не е актуално да се говори за смяна на ценностите и за това, че тяхното владение (и по-точно властването над тях) заменя битийността. Нашият съвременник човекът, който вече живее в XXI век не избира между това „да имаш или да бъдеш” (понеже цифровите технологии му дадоха и трета възможност за избор) – а „да се окажеш, да се представиш, да се позиционираш”.

11. Разрастването на интереса към модата на трансавангарда, както и влечението към нови модни образи и мотиви в битийното пространство от една страна крие опасността от обезсмисляне на единиците на езика на културата и превръщането им в симулакри. От друга страна, този интерес създава благоприятни условия за арт експерименти с действителността, човека и текста, като най-голяма е възможността за експерименти в полето на модата, която става център на художествената и визуална експликация на резултатите от търсенията му през първото десетилетие на XXI век.

За направените в този текст изследвания в областта на художествената импликация може да се каже и това, че тя като цяло се оказва изключително мощен метод, който позволява на дизайнерите, независимо в коя област на модата работят да ползват както целия исторически опит, така и най-добрите постижения от работата на предшестващите ги в историята колеги, за благо и намирането на общия идеал за красота и хармония.

4. Обобщение и заключение

Тази дисертация, както и проучванията, направени по време на работата над нея, са посветени на един почти неизследван въпрос – за това как се имплицират постиженията на модата от XIX век в модните колекции на дизайнери, работещи в началото на този век. Въпросът се оказва много важен и актуален, а освен това и с голям евристичен потенциал. Неговото решение дава отговор на въпроса за възможните

тенденции за видимия образ на обществения идеал – въпрос, който много сполучливо се решава с помощта на модния костюм.

Още във въведението към тази работа се очертаха общите характерни особености, които го правят уникален за изследванията на модата, понеже до сега и тук и по света няма научен текст, който пряко да обсъжда проблемите на повдигнатата тематика както за импликацията, така и за концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век в съвременната мода. Представеното изследване показва, че този въпрос има голямо значение за практическата работа на световно известни дизайнери.

Актуалността на темата е продиктувана от това, че разглежданите въпроси могат да дадат нов тласък в разбирането на модните тенденции, а също така и в това по възможно най-адекватен начин да бъде анализиран резултатът, който дизайнерите представят в своите колекции. От една страна е резултатът, получен при процеса на използването на находките на майсторите на облеклото през XIX век – костюми, стилове, кройки, модни и търговски практики, предизвикани от бурното развитие на техниката в резултат на своеобразната научна революция. От друга страна – възможностите, които дава днешната теория в областта на модата, съчетана както с традициите, така и с технологиите на съвременното производство на материали за леката промишленост.

В същото време работата отговаря и на духа на интернет революцията, която до голяма степен революционизира и всички етапи от създаването на съвременните модни колекции, но най-вече представянето на резултатите на труда на съвременните модни дизайнери. Ако в средата на XX век присъствието на модно ревю е нещо, което е достъпно на сравнително ограничен кръг тесни специалисти, които се занимават със създаването на модни колекции и тяхната пазарна реализация, то днес, благодарение на интернет и на лесния начин за получаване на подвижно изображение, модните ревюта се превръщат в зрелища, практически достъпни за всички, които желаят да ги видят и се потрудат да открият необходимата информация в електронното пространство.

Във връзка с това във въведението на тази работа съвсем определено са подчертани целите и задачите на научно-изследователската работа, чийто практически резултат е текстът на този труд, както и на представените към него изображения, които илюстрират научните факти и изгражданите на тяхна основа тезиси, така, че те да бъдат достатъчно защитени и да разкриват същността на явлениято „импликация” като своеобразен исторически и логически трансфер на знания, умения и постижения на модата от XIX век в полето на практическата работа на дизайнерите на модни дрехи в

първото десетилетие (2000 – 2010 г.) на XXI век. Освен това подробно са анализирани възможните източници на информация, като в тях са намерени най-добрите смислови ядра, които в една или друга степен разкриват и поясняват въпросите, свързани с импликацията.

Логично трудът се разделя на три глави, като първата е теоретична – в нея са дадени както дефинициите на използваните понятия, така също е очертана и дефиниционната област на тяхната приложимост при изследване на модата и модните колекции, които от една страна са своеобразното историческо наследство, получено от XIX век и в частност от френската мода – дамския моден костюм, а от английската мода – съвременния моден и делови мъжки костюм. Също така направеният в тази глава преглед на литературата достатъчно ясно очертава възможните пътища на развитие при изследване на въпросите, свързани както с импликацията, така и с концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век. Като следствие хипотезата, че концептуалните измерения, а заедно с това и тяхната концептуализация в условията на XXI век дава възможност на най известните дизайнери, работещи в началото на същия век да представят изключително интересни и успешни модни колекции както в модата „haute couture” така и в „prêt-à-porter”, което се доказва с анализа на най-сполучливите в това отношение колекции, направен в трета глава.

В първата глава се анализират най-значещите текстове, посветени на теоретичните въпроси на модата – тези на проф. Любомир Стойков и на Ролан Барт. От анализа се вижда, че тематиката и теоретичните въпроси, свързани с концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век и неговата импликация в съвременната мода тепърва ще се поставят на дневен ред и този труд е посветен на тях. Освен това е проведен и внимателен критичен анализ на книги, посветени на модата, написани както от известни западни изследователи, така и от руски учени, но техните текстове са посветени повече на събирателската прагматика, свързана с анализа и описанието на отделния костюм, отколкото с трансфера на постиженията от една епоха в работата на модните дизайнери от друга епоха.

Втората глава логично се посвещава на историята на костюма от XIX век, като най-голямо внимание е обърнато на концептуалните измерения. Водещата теза тук е, че модния костюм прави зрим оня идеал – първоначално телесен, а след това и социален, който обществото си избира и около който се гради както практическата работа на дизайнерите, така и изборът на облеклото на населението от всички социални страти на дадена страна. Този, много често „екстремно митологизиран” образ, представен във

външната обвивка – модния костюм е квинтесенцията както на концептуалните измерения, така и на тяхното изменение, било то революционно, например по време на Френската революция, или пък еволюционно, извършвано по мирен път, а не налагано с държавни декрети.

Тук са проследени най-ярките примери на концептуализация, като основа на онези черти, които във видими граници ще допринасят за изграждане на модния образ – като се започне от видовете дрехи, кройките и технологиите, по които те са изработвани, а също така и материите, от които са изработвани. Освен това са взети предвид както големия исторически фон, на който се разгръщат отделните модни стилове, така и фактите на производство и технология, ограмотяване на населението, развитието на пресата и публицистиката, разглеждаща модните въпроси, а също така и революционизиращата идея за „*prêt-à-porter*”, която дава чувството на огромни човешки маси, че са решили сравнително бързо и евтино въпросите на своя гардероб. Тази мода дава и чувството, че не просто е решен въпросът какво да облече човек, а как да бъде облечен модно, как той се вписва по този начин в дневния ред на обществото и как става част от цялата верига митологеми, превръщащи артефактите от „*prêt-à-porter*” в чувството за притежаване на „*haute couture*” именно благодарение на концептуалните измерения на тези въпроси, внедрени посредством образа на модния костюм в съзнанието на милиони хора по света.

В третата глава се анализират най-сполучливите колекции на дизайнерите, които работят в полето на дамската мода в началото и първото десетилетие на XXI век – основно са разгледани модните дефилета в Париж, а също строго се разграничават на пролетно-летен и есенно-зимен сезон, а освен това са разделени и по оста „*haute couture*” и „*prêt-à-porter*”. Предварително е подведена своеобразна теоретична база, като е разгледано и анализирано дипломното ревю на Джон Галиано „*Les Incroyables*” представено в Лондон през 1984 година, което има първостепенно значение и е използвано като микро-протоформа на това, което ще се разглежда като резултат в XXI век. Този параграф е от първостепенно значение за разбирането и анализирането на модата от първото десетилетие след Милениума.

По този начин хипотезите, които бяха приети в началото при написването на този труд може да се считат за доказани от фактите открити, систематизирани и интерпретирани както с текст, така и с изображения (общо 588) на исторически и съвременни модни дамски костюми.

5. Декларация за приносите

5.1. Научно-теоретични приноси

С проведените изследвания в областта на модата през XIX век – нейното историческо развитие, както и на най-важните модни тенденции, проявени в дефилетата на „haute couture” и „prêt-à-porter” на видни дизайнери през първото десетилетие на XXI век в тази дисертация се открояват следните по-важни приноси:

1. За пръв път в научната и изследователска дейност се поставя и решава въпросът за импликацията на костюма от XIX век в съвременната мода на XXI, като вниманието е съсредоточено на първото десетилетие на XXI век.
2. За пръв път са анализирани комплексно онези художествени страни на костюма в облеклото на съвременния човек през XXI век, които обуславят различните видове художествени и исторически влияния. Решаването на тези въпроси, както и подкрепата на тезата с многоброен емпиричен материал е обособен в специален отделен обем книжно тяло, наречено Том 2 – „Приложения към дисертационния труд”.
3. Във връзка с изследването на въпроса за концептуалните измерения на историческия костюм от XIX век е разгледан въпросът за развитието на различните модни стилове през този век, които са анализирани на фона на развитието на науката и техниката през същия период.
4. За пръв път в научната литература се анализират тенденциите в модата на XXI век, като се изследва импликацията на модните образци от XIX век, както и наличието на предварително обмислена социална, художествена, техническа или друга задача по трансфер на художествените идеи и образи и тяхната адаптация към изискванията на съвременната мода.
5. За цялото първо десетилетие на XXI век (2000 – 2010 г.) са изследвани най-успешните модни колекции както „haute couture”, така и от „prêt-à-porter” и са дадени илюстрации и примери за това как видни творци използват импликацията в своите творчески търсения при създаване на модния образ, който да отговаря на конкретните изисквания на обществата, в които те работят.
6. Анализирани са най-успешните образци от конкретната практика на най-видните модни дизайнери и модни къщи като „Christian Dior”, „Givenchy”,

„Chanel”, „John Galliano”, „Alexander McQueen”, „Jean Paul Gaultier”, „Christian Lacroix”, „Valentino”, „Vivienne Westwood”, „Yohji Yamamoto” и са намерени протоформите на техните творчески търсения в областта на концептуалните измерения на историческите образци на костюми от XIX век и импликацията им в тяхното творчество през първото десетилетие на XXI век от сезоните пролет-лято и есен-зима в модните дефилета „haute couture” и „prêt-à-porter”.

5.2. Приложно-практически приноси

Практическата ценност на този труд е в областта на съвременната мода. Обработен е материал, който за първи път в практика прави теоретични изследвания, като ползва примери от областта на модата и историята на костюма, за да покаже какви са влиянията на историческите факти върху съвременната мода (както в теоретичен, така и в практически план). Направеният в текста на този изследователски труд анализ за импликацията на историческия костюм от XIX век в съвременния европейски костюм, който определя посоките на своето развитие у нас при прехода към пазарна икономика и преминава през редица художествено-конструктивни трансформации, може да стане база за по-нататъшни изследвания, посветени на въпроси от европейската мода.

5.3. Общометодологични приноси

Състоят се в това, че е анализирано явлението „импликация”, като е показано как в такава сфера, като съвременната мода, която е толкова нееднозначно, но изключително развито днес явление, каквото е модният бизнес, се тълкува от изследователите на изкуството и културата в такъв смисъл, че модата все по-тясно съчетава художественото творчество с рекламата, връзките с обществеността, средствата за масова комуникация и индустрията за развлеченията. Така от субектите, които творят в областта на модата, до голяма степен зависи какъв ще бъде естетическият идеал на хората утре. В заключение мога да кажа, че ако се съди за налагащите се тенденции в импликациите както на висшата, така и на всекидневната мода, то тя е водеща за приобщаване на всички слоеве (без изключение) от населението към реален процес на естетизация на всекидневния живот.

6. Библиография

6.1. Списък на използваните нормативни материали по реда на цитирането им в текста

"БДС 15419-82 Библиографско описание на книги"

"ISBD (M) Международния стандарт за библиографско описание на монографии"

"БДС 17264-91 Библиографско описание: Аналитично описание на съставни части от публикации в книжни материали".

"ISBD (NBM) Международен стандарт за библиографско описание на некнижни материали".

"ISBD (ER) Международен стандарт за библиографско описание на електронни ресурси".

БДС 12691-75 "Правила за азбучно нареждане на описания на печатни произведения".

6.2. Списък на използваните материали, написани на кирилица по реда на цитирането им в текста

1. Мъдростта на вековете, София, „Наука и изкуство”, 1970.
2. Мерцалова, М. Н. Костюм разных времён и народов – Том 1. Москва, АО „Академия Моды”, 1993.
3. Дудникова, Г. П. История костюма. – Ростов на Дону, „Феникс”, 2005.
4. Каминская, Н. М. История костюма. – М.: „Легкая индустрия”, 1977.
5. Вейс, Г. Внешний быт народов от древнейших до наших времен, т. 1-3 (6 частей), М., 1874-1884.
6. Димова, Г. Модни диктатори в расо, в-к „Преса”, 15 април 2013 г., с. 20-21.
7. Стоянова, А. Архитектурата и модата – погледнати от високи токчета, сп. „Архитектура”, 2012 г
8. Арабаджиева, Е. История на костюма. – Пловдив.: „Летера”, 2007.
9. Комиссаржевский, Ф. История Костюма. – Москва: изд. Астрель: АСТ: Люкс, 2005.
10. Риш, К. Кратка история на облеклото. – С.: Икон-М, 2004.

11. Ермилова Д. Ю. История домов моды. – М.: Издательский центр «Академия», 2003.
12. Зелинг, Ш. Мода. Век модельеров. 1900 – 1999 г. – Кельн: Кенеманн, 2000.
13. Беспалова И. В. Традиция и утопия в художественной культуре постмодернизма. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук. – Нижний Новгород, 2007.
14. Васильев А. Европейская мода. Три века. М. : Издательство „Слово”, 2010.
15. Дзуффи, С. Большой атлас живописи. М.: Олма-Пресс, 2002.
16. Париж 1900. Коллекции на Пти пале, музей за изящни изкуства на Парижката община. Изложба 26 октомври – 13 януари 2013 [Каталог]. – С.: Издателство Сиела, 2013
17. Стойков, Л. Теоретични проблеми на модата. – С.: НХА, 2006.
18. Барт, Р. Система на Модата. – С. Агата А, 2005.

6.3. Списък на използваните материали, написани на латиница по реда на цитирането им в текста

1. Wolfgang Bruhn, Max Tilke. A Pictorial History of Costume From Ancient Times to the Nineteenth Century: With Over 1900 Illustrated Costumes, Including 1000 in Full Color. - A. Zwemmer Ltd., London,-2004.
2. Mary Evans. Historic American Costumes and How to Make Them.Reprint of the A. S. Barnes and Company, New York, 1942 ed., 2010.
3. Walter T. Foster. Fashion Illustration 1920-1950: Techniques and Examples. USA, Foster Publishing, California, 2010.
4. Leroi-Gourhan, A. L’Homme et la matière. Paris, Ed. Albin Michel, 1943.
5. Leroi-Gourhan, A. Milieu et techniques. Paris: Ed. Albin Michel, 1945.
6. Leroi-Gourhan, A. Le geste et la parole, 2 vols.Paris: Ed. Albin Michel, 1964–65. (vol.1: Technique et langage, 1965; vol. 2: La mémoire et les rythmes, 1965)
7. Lévi-Strauss, Claud. Mythologiques I–IV (trans. John Weightman and Doreen Weightman) Le Cru et le cuit (1964, The Raw and the Cooked, 1969)Du miel aux cendres (1966, From Honey to Ashes, 1973) L’Origine des manières de table (1968, The Origin of Table Manners, 1978) L’Homme nu (1971, The Naked Man, 1981)

8. Cunnington C. W. Dictionary of English Costume, 900-1900, London, A & C Black Publishers Ltd; 1960.
9. Fairholt F. W. Costume in England, v. 2. Glossary, London, 1885. Leloir M. Dictionnaire du costume, Paris, 1951.
10. Quicherat.: Jules Étienne Joseph Quicherat. Histoire du costume en France depuis les temps les plus reculés jusqu'à la fin du XVIIIe siècle. - Paris: Hachette, 1877
11. Sronková O. Die Mode der Gotischen Frau. – Prague, 1955.
12. Givry, Valérie de. Art & Mode. L'inspiration artistique des créateurs de mode. Paris: „Regard”, 1998.
13. Daniel, Sabine. La parisienne dans l'art. (Парижанката в изкуството) - P.: Citadelles et Mazenod, 2011.
14. Leite, Maria. Rene Lalique at the Calouste Gulbenkian Museum. L.: Calouste Gulbenkian Foundation, 2008.
15. Warmus, William. The Essential Rene Lalique .Harry N Abrams Inc New York, 2002.
16. Bayer, Patricia & Waller, Mark: The Art of Rene Lalique, Bloomsbury Publishing Ltd, London 1988.
17. Dawes, Nicholas M: Lalique Glass, Crown Publishers, London 1986.
18. Journal des dames et des modes par La Mésangère. Paris, 1797 – 1829.
19. Costumes des femmes de Hambourg, Tyroë, Suisse, Hollande, Franconie, Espagne, rayon de Naples etc. par La Mésangère. Paris, 1827.
20. Boucher, François. A History of Costume in the West. - London, Thames & Hudson Ltd; Enlarged edition edition, 1996.
21. Holpen, L.; Doucet, R. Histoire de la société française.-Paris, 1961.
22. Diana de Marly, Worth Father of Haute Couture. Elm Tree Books, London, 1980.
23. Jacqueline C. Kent. Business Builders in Fashion – Charles Frederick Worth – The Father of Haute Couture The Oliver Press, Inc., 2003. Claire B. Shaeffer. Couture sewing techniques "Originating in mid- 19th-century Paris with the designs of an Englishman named Charles Frederick Worth, haute couture represents an archaic tradition of creating garments by hand with painstaking care and precision". Taunton Press, 2001.
24. Lepape, Claude et Thierry Defert, Georges Lepape, ou l'Élégance illustrée, éditions Herscher, Paris, 1983.
25. Julius, Paul. Was Ziehe ich an? - Berlin, Wedekind, 1914.

6.4. Списък на използваните интернет ресурси, дадени по реда на ползването им в текста

1. История на костюма

http://www.cwu.edu/~robinsos/ppages/resources/Costume_History/

<http://www.costumegallery.com/>

http://www.siue.edu/COSTUMES/TEXT_INDEX.HTML

<http://www.siue.edu/COSTUMES/history.html>

2. Милош Сидоров. Българската суровачка е древният кадуцей

<http://www.ivanstamenov.com/files/milosh-surv.pdf>

3. Стойков, Любомир. Чарлз Фредерик Уърт: първият имиджмейкър в империята на стила. < http://www.fashion-lifestyle.bg/designers_broi38>

4. Маскулинизация, Masculinization

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>

5. Quicherat. Jules Étienne Joseph Quicherat. Histoire du costume en France depuis les temps les plus reculés jusqu'à la fin du XVIIIe siècle. - Paris: Hachette, 1877 - 680 p.

[http://archive.org/stream/histoireducostum00quicuoft#page/626/mode/2up.](http://archive.org/stream/histoireducostum00quicuoft#page/626/mode/2up)

6. Мерцалова, М.Н. История костюма (в 4т.) – т.3, Костюм XVIII века. – С. 98-123

<http://www.aquavita.narod.ru/francebiblio/mertsalova.htm>

7. Ева Рапопорт „Естетика на анонимността”

<http://www.openspace.ru/article/476>

8. Дьо Живри прилика, "Снемането от кръста"

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%>

9. The Jewels of Lalique

<http://www.amazon.com/Jewels-Lalique-Yvonne>

[Brunhammer/dp/2080136321/ref=la_B001IZXHCY_1_1?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-1](http://www.amazon.com/Brunhammer/dp/2080136321/ref=la_B001IZXHCY_1_1?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-1)

10. Lalique Glass: The Complete Catalogue for 1939

<http://www.amazon.com/Lalique-Glass>

[CompleteCatalogue1932/dp/048624122X/ref=la_B001IZXHCY_1_2?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-2](http://www.amazon.com/CompleteCatalogue1932/dp/048624122X/ref=la_B001IZXHCY_1_2?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-2)

11. Lalique par Lalique

<http://www.amazon.com/Lalique-par>

[Rene/dp/2901144012/ref=la_B001IZXHCY_1_3?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-3](http://www.amazon.com/Rene/dp/2901144012/ref=la_B001IZXHCY_1_3?ie=UTF8&qid=1351238010&sr=1-3)

12. „Оренбургские Платки и Шарфы”

< <http://www.lakati.lv/index.php?route=product/category&path=50>>

13. Сюртук

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%8E%D1%80%D1%82%D1%83%D0%BA>

14. Ресурси, свързани с Уърт:

<http://what-to-wear.ru/persons/charlz-frederik-vort-charles-frederick-worth/>

<http://history-life.ru/post75921494>

<http://wiki.wildberries.ru/people/designers/%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%82-%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%BB%D1%8C%D0%B7->

[%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA](http://wiki.wildberries.ru/people/designers/%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%82-%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA)

<http://55irina.livejournal.com/22004.html>

<http://www.lookatme.ru/flow/posts/fashion-radar/68001-o-palate-vyisokoy-modyi-i-pare-zabluzhdeniy-ot-kutyur>

<http://www.diary.ru/~gertrud/p171401178.htm?oa>

<http://lecostumeatraverslessiecles.chez-alice.fr/grands%20couturiers/worth01.htm>

http://buzanowa-m.narod2.ru/charlz_frederik_uort/

<http://www.24open.ru/blogs/user/SamaPoSebe3567247/2811133/>

15. О. Вайнштейн. Поэтика дендизма: литература и мода.

http://www.philol.msu.ru/~forlit/Pages/Biblioteka_Vainshtein.htm

16. Чарльз Фредерик Ворт

<http://bellezza-storia.livejournal.com/103531.html>

Чарльз-Фредерик Ворт Charles Frederick Worth

<http://userdocs.ru/literatura/30950/index.html>

17. Georges Leparre

http://www.liveinternet.ru/community/pour_1_amour_de_1_art/post109219724/

Miss Lily Elsie. Quotes from Lucile's memoirs” дата на посещаване 13.7.2013.

<http://www.lily-elsie.com/lucile.htm>>

18. Первая мировая война

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0

19. Лев Самойлович Бакст

http://www.silverage.ru/paint/bakst/bakst_bio.html

20. Жак Дусе: незабытая роскошь прошлого

http://brand-in-trend.ru/blog/detail.php?ID=1132084&SECTION_ID=466

21. Ольга Михайловская. Сюрреализм и мода

http://www.vavilon.ru/metatext/p_and_c/mikhailovskaya.html

